

DE GRIEKSE POST te ALEXANDRIE (1834 – 1881): ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (ΤΟΥΡΚΙΑ)

Door Ronny van Pellecom

Inleiding.

Het Grieks consulaat in Alexandrië werd in november 1833 geopend met als eerste consul Michael Tossitsas¹ (ook Tossizza geschreven) van 1833 tot 1854. Hij kreeg de toelating om persoonlijke brieven met zijn zegel portvrij te versturen. Sommige bronnen beschouwen 1833 dan ook al als de opening van het postkantoor, temeer daar in hetzelfde jaar een postverdrag afgesloten werd met Franz Feraldi, geboren op 1787 in Metsovo (Epirus), Grieks bankier en groot ondernemer uit de toenmalige hoofdstad Nauplion, die ook graag zaken deed in Alexandrië en het Egyptische achterland.

De Postverdragen met Feraldi.

Bij het verdrag van 1833 nam Feraldi de verplichting op zich, zes scheepsroutes te bevaren waaronder een route tussen Nauplion via Hania (Kreta) naar Alexandrië. Die route werd in 8 dagen afgelegd, met op de heen- en terugweg een stop van 12u in Syra.

Een tweede postverdrag met Feraldi werd afgesloten in 1834. Dit voerde een aanpassing door: de route Nauplion-Alexandrië werd opgesplitst in een lijn van Nauplion naar Hania en een lijn van Hania naar Alexandrië. Dit had tot gevolg, dat in plaats van 6 voortaan 8 schepen werden ingezet. Toen Athene in december 1834 de plaats van Nauplion innam als hoofdstad vertrokken de schepen van Piraeus. Eind 1837 werd onder andere de lijn naar Alexandrië overgenomen door de Franse Paquebots de la Méditerranée.

Het verdrag stipuleert uitdrukkelijk: *“die Taxe von den Briefen und Paketen gehört der Regierung. Daher dürfen weder der Direktor noch die Equipagen irgend ein Brief von wem immer, sei es in Griechenland oder im Auslande, annehmen. Kein Passagier darf versiegelte Briefe bei sich haben.”*

Art 16

Die mit den Paketbooten versendeten Briefe werden an Unserem Regierungssitz und zu Syra durch die Postämter nach den allgemeinen für die Postanstalt bestehenden Vorschriften, an den ausländischen Mittelstationen und Bestimmungsorten aber von den übernehmenden Handels-Konsuln nach den desfalls zu erteilenden Instruktionen bestellt. Briefe die unter Rekommandation aufgegeben worden, dürfen nur gegen Bescheinigung des Empfangs an den Adressaten ausgehändigt werden.

Volgens dit artikel mocht enkel post aan de consul afgegeven worden. Nu was het de gewoonte dat de consuls de uitgaande en binnenkomende post aannamen. Daarom kon men nog niet van een (volwaardig) postkantoor spreken, maar slechts van consulaatpostdiensten.

¹

Pas in 1834 zou Alexandrië als uitwisselingskantoor benoemd zijn en in 1849 worden gepromoveerd tot een postkantoor (Smith).

1854 - 1857: sluiting vanwege de Krimoorlog.

In 1854 werd het Grieks postkantoor gesloten vanwege het uitbreken van de Krimoorlog.

Griekenland had zelf geen overeenkomst met het Ottomaanse Rijk, waar Egypte tot 1882 deel van uitmaakte. Griekse schepen liepen onder protectie van de Russische vlag de Ottomaanse havens binnen. Tijdens de Krimoorlog waren vijandelijke schepen en consulaten niet welkom in Ottomaanse plaatsen. Na beëindiging van de oorlog werd eind 1856 het Russische (en Griekse) scheepvaartverkeer met het Ottomaanse Rijk hervat..

Bij Verordening van 9 juli 1857 wordt de (her)opening van het Griekse buitenlands postkantoor in Alexandrië (verbonden aan het consulaat) aangekondigd, dat ook dadelijk openging.

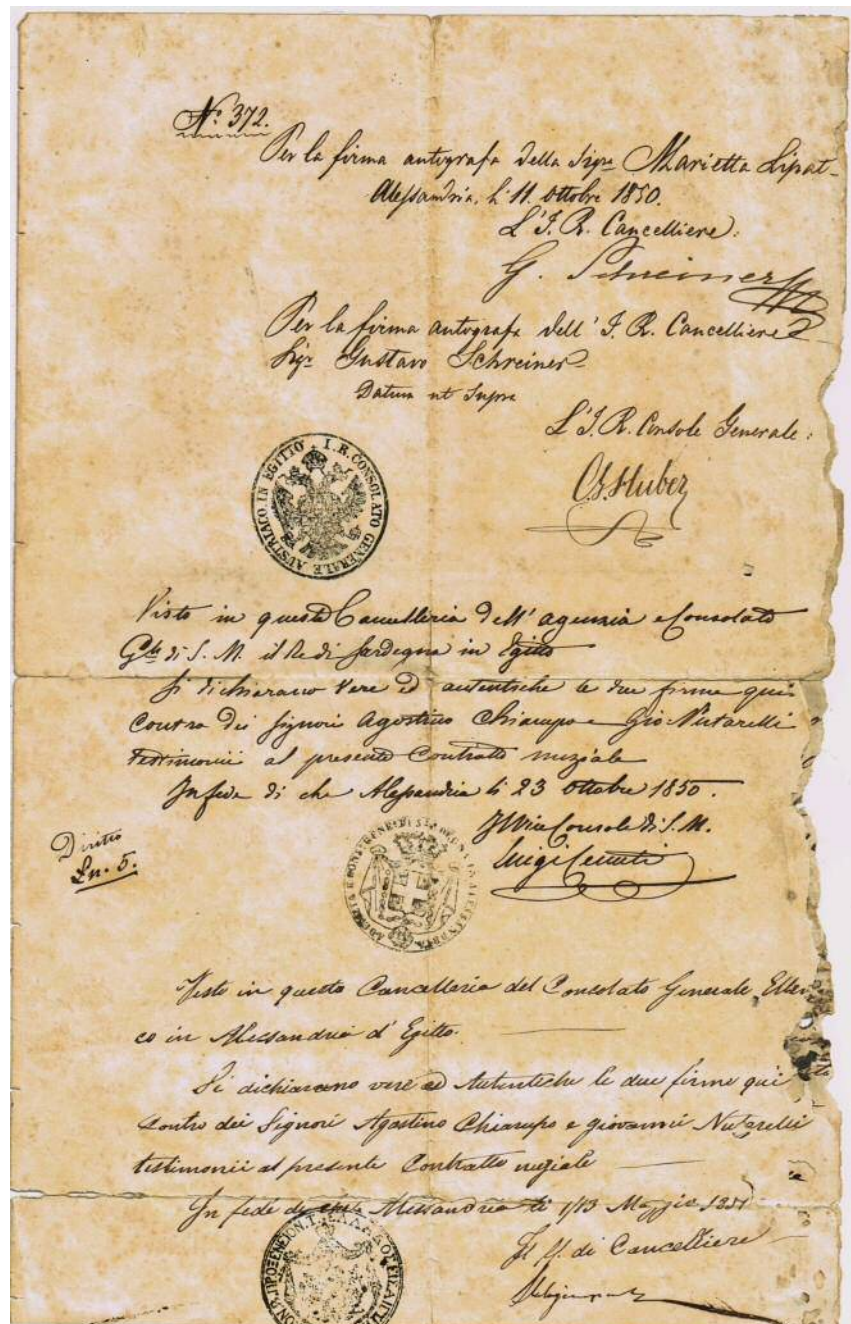
Overige postverdragen.

Na het verdrag met Feraldi zijn nog verdere postverdragen afgesloten, met Oostenrijk (1834) en Frankrijk (1838).

Achterblad van een contract van 11 oktober 1850 dat door de verschillende vertegenwoordigers op dit laatste blad gewaarmerkt werd door 3 consulaten; Oostenrijk, Sardinië en onderaan Griekenland. Het Grieks consulaat gebruikte hiervoor het 2de type van zegel met het embleem van Koning Otto.

In een volgend verdrag met Oostenrijk van november 1850, maar dit werd pas in juli 1852 door de Griekse staat geratificeerd, wordt melding gemaakt van het stempel ΠΕΔ dat de Grieken op vooruitbetaalde brieven moesten aanbrengen.

De Oostenrijkers gebruiken op hun beurt de stempel FRANCO (in rood) voor brieven die vooruitbetaald werden.

Vooruitbetaling op Griekse brieven betreft steeds betaling tot de Oostenrijkse grens (Triëst), op Oostenrijkse brieven tot Patras, Syra of Pireaus.

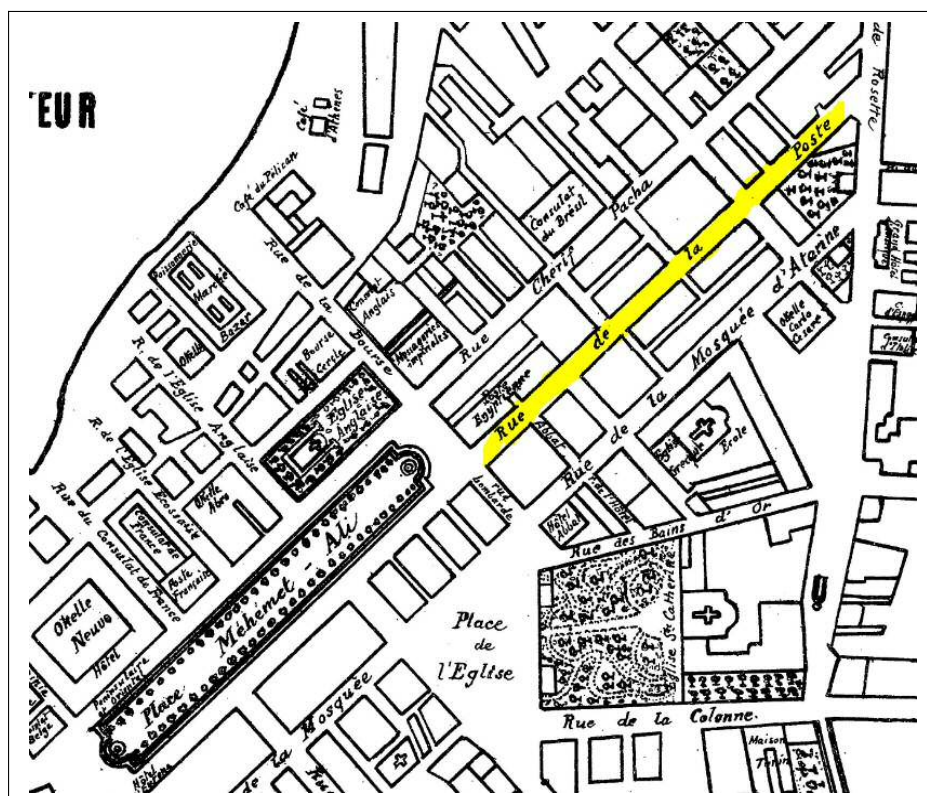
Lokatie en adressen van het Griekse postkantoor:

Het Grieks postkantoor was van 1833 – 1854 gevestigd in het Grieks Consulaat, het paleis van Tossitsas. Daar werd later de Beurs gevestigd.

Van 1854 – 1857 was het gesloten vanwege de Krimoorlog.

In 1857 werd het heropend op hetzelfde adres. In 1858 was het niet meer in het consulaat, maar –heel toepasselijk- gevestigd in de Rue de la Poste.

De Guide de Lavernay van 1868 geeft het adres van het postkantoor aan in de Rue de la Poste en van het consulaat in Rue Cherif Pacha. De ingang van het postkantoor was dus blijkbaar aan de achterzijde van het consulaat:

Millie 1868 (Cealex)

In de Guide de Lavernay van 1872 staat het Grieks postkantoor vermeld als zijnde op dat moment gevestigd in de Rue de l'Obélisque 81. Maar de Rue de la Poste is op dat moment al omgedoopt tot Rue Mehemet Tewfick. Blijkbaar waren rond deze tijd ook de andere en grotere postkantoren verhuisd.

Ook de Rue de 'Obelisque verandert later van naam en wordt Rue Gare de Ramleh/Boulevard de Ramleh. Volgens de « Liste de poste » van Diamanti (1877) bevindt zich het postkantoor in de Boulevard de Ramleh 47:

| 47 | Poste Grecque. Boulevard de Ramleh.

Het postkantoor zou op deze plaats blijven tot aan de sluiting op 31.12.1881. Die viel samen met de sluiting van de laatste van de 40 buitenlandse Egyptische postkantoren in het buitenland.

Poste Hellénique.

Rue de l'Obélisque, 81.

Directeur : Marcos Saccorrafos.

Le service de cette poste est fait entre Alexandrie et Syra et vice versa, par la Cie Khédivié dont le paquebot arrive à Alexandrie chaque mercredi et part d'Alexandrie chaque jeudi pour Syra.

Le Lloyd autrichien, service de Syrie, apporte à Alexandrie tous les deux mercredis, la correspondance de la Grèce, mais non vice versa. Cette même Compagnie, service entre Alexandrie et Trieste, porte la correspondance de Corfou et des Iles.

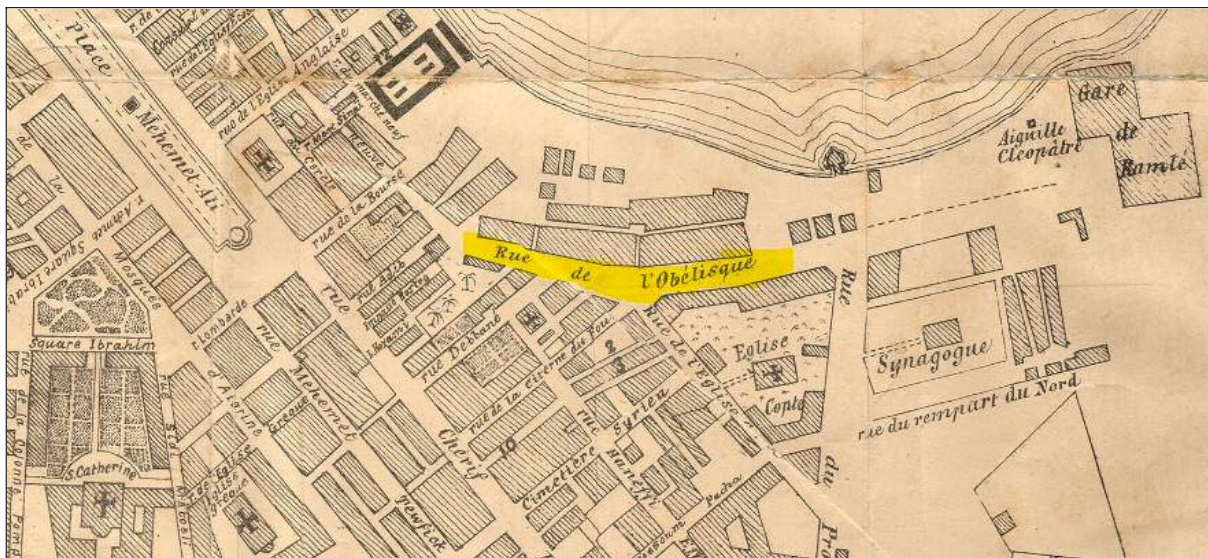
TARIF DES CORRESPONDANCES

Lettre simple, par 15 grammes, 2 P. T.

Journaux, par 30 grammes, 10 paras tarif.

Echantillons, musique, par 15 grammes, 1 piastre courante.

Levernay 1872

De Beurs, de vroegere plaats van het paleis van Tossitsas, waar tot 1858 het Grieks Consulaat en het postkantoor gevestigd was.

Postverzending langs verschillende routes; (tijdelijke) frankeerdwang.

Verzenders van post naar Alexandrië hebben vanaf 1 april 1838 de mogelijkheid om via verschillende maatschappijen hun post naar Egypte te versturen en het recht om de route te kiezen. Zij moesten dan zelf op de omslag kenbaar maken met welke maatschappij (of via welke route) de post bevorderd diende te worden. Indien dit niet op de brief vermeld werd, besliste de postambtenaar.

Frankeerdwang: bij Wet 693 van 21.05.1860 wordt de frankeerdwang ingevoerd. Brieven zonder voldoende frankering worden niet meer zoals voorheen toch afgewerkt, maar gaan voortaan terug naar afzender. Voor de duur van 1 jaar geldt een overgangsmaatregel: onvoldoende gefrankeerde brieven zullen bij wijze van uitzondering nog verwerkt worden en het mankerend port zal bij de geadresseerde ingevorderd worden. Deze overgangsmaatregel werd overigens in 1862 en 1863 nog 2x opnieuw voor telkens 1 jaar verlengd.

A.B. Economides vermeldt een koninklijk decreet van 23.10.1867 waarbij de *frankering facultatief* werd gesteld voor de Griekse Levantkantoren, waaronder Alexandrië.

Voorwaarde was, dat deze post dan vervoerd werd met de Lloyd Triestino Navigation Co. Deze gang van zaken werd al weer snel ongedaan gemaakt door het decreet van 30.12.1868. Daarin werd weer gesteld dat de afzenders het port op voorhand moeten voldoen.

Voorkomende poststempels en hun gebruiksperiode.

Het Griekse postkantoor in Alexandrië heeft gedurende zijn bestaan vier verschillende poststempels gebruikt:

1. Dubbelring met ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ en (ΤΟΥΡΚΙΑ)

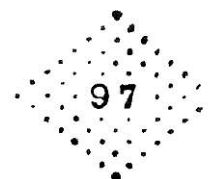
2. Idem, met de foutieve spelling ΑΛΣΞΑΝΔΡΕΙΑ en (ΤΟΥΡΚΙΑ)

Beide stempels zijn gebruikt vanaf 11.09.1858 (Smith) – tot 06.07.1869 (Boulad) en hergebruikt tussen 05.05.1878 en 10.07.1880 (Boulad) / 05.03.1878 en 02.11.1878 (Byam).

Vroegste datum van het 2^e stempel is 22.09.1859 volgens Boulad, maar ik vermoed sterk dat deze datum foutief is. Vroegste datum volgens Byam = 22.10.1869 (is ook datum einde periode van 1ste stempel). Laatste datum 25.10.1876 (Boulad, Byam).

3. Het nummerstempel 97 (kantoornummer Alexandrië) in een ruit met punten

Gebruikt van 10.08.1862 (Boulad, Byam) – 14.10.1872 (Boulad), 14.10.1871 (Byam).

4. Dubbelring ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ met (97), kantoornummer Alexandrië. Alexandrië is het enige grote Levantkantoor dat een stempel met kantoornummer ontving.

Vroegste datum: 22.05.1872 (Boulad, Byam) – in gebruik tot sluiting in 1881, laatste datum gezien: 19.12.1881 (Byam).

Overige postale stempels:

ΔΕΠ : = ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΞΟΤΕΡΙΚΟΝ ΠΑΛΙΠΩΘΕΝ,
Betaald tot aan de haven van het land van bestemming.

In gebruik vanaf 19.04.1873 (Boulad, Smith), 02.05.1873 (Byam) tot 23.08.1873 (Boulad, Byam). Smith geeft een einddatum van 11.09.1875 en deze zal juist zijn.

Een brief met datum van 20.02.1875 zit namelijk in mijn verzameling. In feite was toepassing van dit stempel vanaf 1 juli 1875 overbodig geworden door de UPU-regeling. Wat nabranders op kantoren met minder alert personeel zijn niet ongebruikelijk.

ΠΕΔ ΠΑΛΠΩΘΕΝ ΕΞΟΤΕΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ = Port Betaald

24.10.1858 (Boulad, Byam) tot 14.10.1871 (Boulad, Byam).

Byam geeft hier een begindatum aan van 07.10.1880 terwijl Boulad 14.?.1878 aangeeft. Als eerste datum kan ik zelf 03.10.1878 (brief in verzameling) aanmerken – waarschijnlijk werd deze stempel ook tot de sluiting 1881 gebruikt. Byam geeft een laatste brief van 08.08.1881, Boulad eentje van 19.12.1881.

Overigens is in de eerste postverdragen met Feraldi, Frankrijk en Oostenrijk al sprake van aangetekende brieven. Een Franse aanduiding kan het gevolg zijn van het UPU-verdrag -1 juli 1875 – zodat eerdere data mogelijk zijn.

**Post uit de Pre-UPU periode
(= periode voor de invoering van de Wereld Post Unie).**

- a. Ongefrankeerde brief van 11.05.1865 naar SYROS 16.05.1865:

Bij aankomst getaxeerd met 70 Lepta (3x 20 + 1x 10): voor volledig vervoer per Frans schip waarvoor het port 70 Lepta bedroeg, of :het port voor een gewone brief tot 15 gr = 40 Lepta, met bijkomend port voor het traject Pireaus – Syra met het Frans schip van 30 Lepta (Decreet nr. 35 van 07.10.1861).

- b. Brief van Alexandrië, 25.02.1871 naar SYRA.

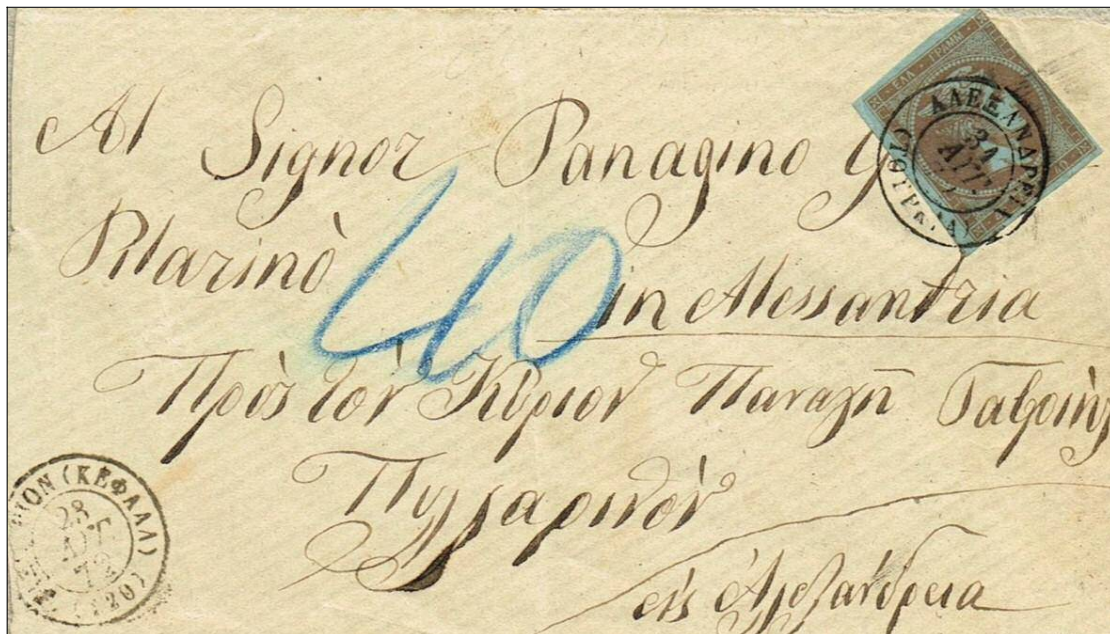
Blauw stempel
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Ongefrankeerd
verstuurd.

Portaanduiding van
40 en getaxeerd in
Syra met zegel van
40 Lepta.

Tarief voor een
gewone brief tot 15
gr tussen 1866 tot
19.06.1875.

- c. Ongefrankeerde brief verstuurd van ARGOSTOLION (KEFALONIA), 28 augustus 1872 naar Alexandrië, blauw portloodmerk "40". Dit is de aanduiding voor het Pre-UPU afstandstarief, dat 40 Lepta bedroeg. De frankering is voldaan door een 40 Lepta zegel in Alexandrië. De postzegel werd hier als portzegel gebruikt.

Achterzijde van de brief met transitstempel Kerkyra en het aankomststempel van Alexandrië (Tourkia) op 31 augustus 1872.

Uit deze twee voorbeelden blijkt dat zowel post naar, als van Alexandrië, in 1871 en 1872, nog steeds niet op voorhand gefrankeerd werd.

- d. Gefrankeerde brief van SYRA 29.07.73 naar Alexandrie 31.07.73, vervoerd *met Khedivial mail* (aantekening: COL EGIZIANO). Port 40 Lepta. Tarief voor een gewone brief tot 15 gram tussen 1866 tot 19.06.1875.

De meeste brieven werden door Oostenrijkse schepen vervoerd, post via de Egyptische schepen is zeldzaam.

- e. Brief van Alexandria 20.02.1875 naar SYROS. Tarief voor een gewone brief tot 15 gr tussen 1866 tot 19.06.1875 = 40 Lepta.

ΔΕΠ = ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΞΟΤΕΡΙΚΟΝ ΠΑΛΠΙΩΘΕΝ. Betaald tot aan de haven van het land van bestemming.

De verschillende kleuren van de 40 Lepta zegels duiden op het feit dat ze afkomstig zijn uit verschillende oplagen. Naast de wijze waarop de Grieken bij het drukken te werk gingen heeft ook de Frans-Duitse oorlog hier mede en rol in gespeeld: papier, gom en inkt konden bij het beleg van Parijs niet meer worden uitgeleverd, zodat men zelf aan de slag is gegaan, met wisselvallig, maar voor ons verzamelaars een wel opvallend succes.

In werking treden van de UPU.

Op 1 juli 1875 treedt de wereld Post Unie in werking. Dat heeft gevolgen voor het port naar het buitenland: dat wordt geüniformeerd en binnen het gebied van de aangesloten landen niet langer beheerst door soms ingewikkelde contracten.

Post uit de na-UPU periode:

- Aangetekende brief van Alexandrië: ALSXANDRIA, 03.10.1878 via KERKYRA 07.10.1878 naar KEFALINIA 07.10.1878. Port 50 Lepta. UPU-tarief: 20L aantekenen+ 30L brief 1^e gewicht (tot 15 gram).

Achterzijde:

Rondstempel met de

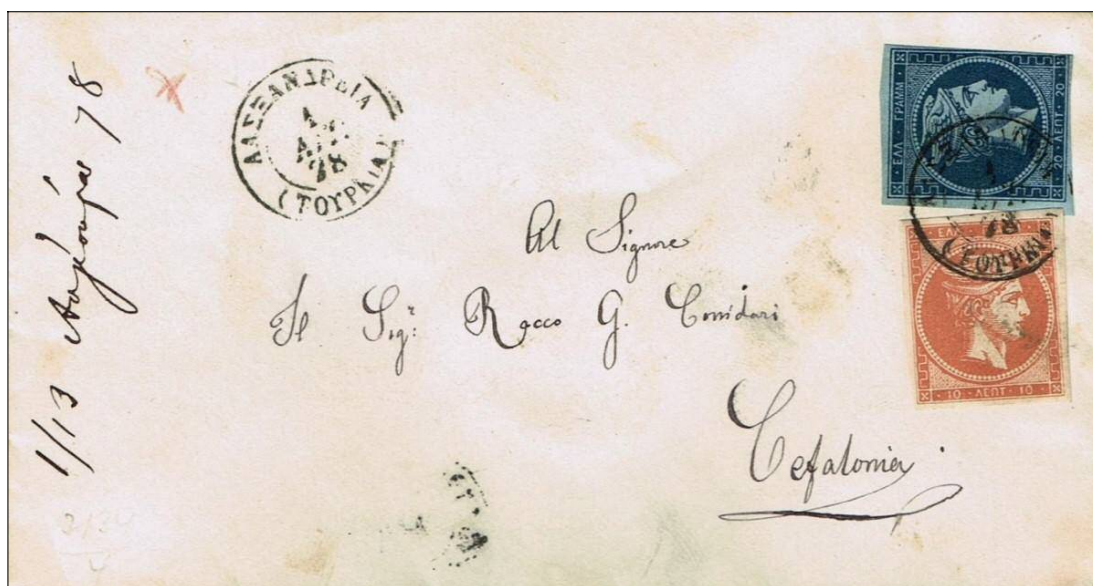
foutieve spelling:

ΑΛΞΕΑΝΔΡΕΙΑ

ipv

ΑΛΞΕΑΝΔΡΕΙΑ.

- b. Gewone brief met foutief stempel ALSXANDRIA 01.08.1878 via KERKYRA naar CEFALONIA:

Aankomst 06.08.1878

Port: 30 Lepta (1x 10 + 1x 20), UPU tarief vanaf 19 juni 1875 voor een brief naar het buitenland tot 15 gram.

Rondstempel met foutieve spelling
ΑΛΞΕΑΝΔΡΕΙΑ.

Paspoort, uitgegeven door het Grieks Consulaat Alexandrië op 29 november 1888.

Het Grieks consulaat in Alexandrië rond 1910.

Beste lezer, ik hoop dat u met plezier dit artikel heeft gelezen.

Tot slot nog een belangrijke vraag:

U kunt mij 1 groot plezier doen:

gelieve uw aanvullingen, opmerkingen, suggesties, verbeteringen, enz. kenbaar te maken en ter kennis te brengen van de heer Frans Bruna, redacteur van het blad Hermes, de vaste periodiek van de Postzegelvereniging Griekenland: frans.bruna@gmail.com

Literatuur:

Jean Boulad: Les bureaux postaux etrangers en Egypte – Le bureau Grec d’Alexandrie (L’Orient Philatélique Lop 107-Juillet 1962)

Dr. W. Byam : The Greek post in Egypt(Lop 94-Avril 1956)

A.B. Economides: The Greek postal bureau in Alexandria (Lop 58 –Avril 1947)

A.B. Economides: Narrative on the establishment and functioning of the Greek post office in Alexandria (Egypt) – (Lop –Octobre 1946)

Georges A. Dimitriou: The handstamps of the Greek post office of Alexandria (Lop 58 – Avril 1947)

P.J. Drossos: Post offices & postmarks of Greek Levant (Lop 26-Octobre 1935)

S.G. Nicolaïdes/A. Xanthopoulos: Early contracts by Greek posts for transmission of mail abroad 1833-1860 (Philtelia 1965)

Themis Dacos: Consular...in Egypt (Collectio 1994)

Peter A.S. Smith: Egypt –Stamps and postal history (James Bendon 1999)

Petros Tiberius: Griechenland – Postgeschichte 121-2001 (Tiberius 2002)

Bruining/Louw/Soetens/Mascini: Levant (Levant studiegroep 2010)

THE GREEK POST IN ALEXANDRIA.

The consular post office was open from 1834 to 1854, when it was closed on account of the Crimean war. It re-opened in 1857 and became a fully established post office in 1859. It was closed on 31-12-1881. Three types of cancellations, for the Alexandria Post Office opened on 1-10-1861 and also closed on 31-12-1881.

30^a 1062.

31°

32c

3v

34a

40λ

31 10λ

80λ 34

15c Constantinopol.

7
0

5λ 53 r

5λ 69

40λ 56

Het stempel waar het vraagteken bij staat is een Egyptisch
scheepstempel, het zogenaamde Retta stempel.